

Predkladacia správa

Sekcia umenia a štátneho jazyka predkladá na rokovanie porady vedenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky *Koncepciu rozvoja kultúrnych a čitateľských kompetencií detí prostredníctvom kultúrnej výchovy s cieľom zriadenia Centra literatúry pre deti a mládež a podpory čítania*. Vypracovanie tohto materiálu je plnením konkrétnej úlohy z *Akčného plánu na roky 2015 – 2017 k Stratégii rozvoja kultúry Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020*, ktorý schválila vláda Slovenskej republiky 7. januára 2015.

Ministerstvo kultúry realizuje úlohu v spolupráci s BIBIANOU, medzinárodným domom umenia pre deti, Slovenskou sekciou IBBY, Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR, Literárnym informačným centrom, Slovenskou asociáciou knižníc, Spolkom slovenských knihovníkov a knižníc a Knižnicou pre mládež mesta Košice a zo zástupcov týchto subjektov bola vytvorená medzirezortná pracovná skupina. Cieľom predloženej koncepcie je nadviazať na osvedčené a účinné poznatky a metódy v oblasti čítania a vytvoriť platformu na vývoj efektívnych metód zodpovedajúcich aktuálnemu stavu a práce s knihou, literárnou a ilustračnou tvorbou.

Ministerstvo kultúry ako ústredný orgán štátnej správy s kompetenciami vo všetkých oblastiach umenia, teda aj literatúry pre deti a mládež, sa v rámci svojej vecnej pôsobnosti venuje prostredníctvom činnosti svojich organizácií aj oblasti čítania, až do vzniku Fondu na podporu umenia aj aktívnou dotačnou politikou rezortu. Naďalej však vytvára vhodné podmienky na využívanie priamych aj nepriamych nástrojov a systémových opatrení účinnejšieho a efektívnejšieho spôsobu presadzovania vybraných aktivít zameraných na rozvíjanie tzv. kultivovaného čítania a kultúry čítania. Knihy majú pre dieťa, najmä v predškolskom veku, nezanedbateľný vplyv na jeho vývoj a rozvoj osobnosti, ale aj komunikačných schopností, logického myslenia či koncentráciu. Rezort kultúry vníma knihu pre deti a mládež ako umelecké dielo, spojenie slova a obrazu, prienik do sveta fantázie, cestu k hľadaniu hodnôt v živote človeka. Kniha nie je len nástroj na získavanie vedomostí v školskom či vzdelávacom procese. Má výrazný vplyv na formovanie osobnosti jednotlivca.

V ostatných rokoch zaznamenávame nepriaznivé tendencie v súvislosti so znižujúcim sa čitateľským záujmom detí. Trend poklesu úrovne je spôsobený novým javom – trvalej ľahostajnosti voči čítaniu a knihám. Tento stav vníma aj Ministerstvo školstva, vedy a výskumu a športu Slovenskej republiky, ktoré vyhlásilo školský rok 2016/2017 za *Rok čitateľskej gramotnosti*. Ministerstvo školstva v súlade s *Národnou stratégiou zvyšovania úrovne a kontinuálneho rozvíjania čitateľskej gramotnosti* pripravilo rozličné taktické iniciatívy. Vychádza z idey, že čítanie je pohyb myšlienok a jeho rozvoj je spojený aj s pohybom tela. Prispieva aj k prekonávaniu pohodlnosti, a teda k budovaniu vytrvalosti, cieľavedomosti, sústredenosti.

Výstupom *Koncepcie rozvoja kultúrnych a čitateľských kompetencií detí prostredníctvom kultúrnej výchovy* bude zriadenie *Centra literatúry pre deti a mládež a podpory čítania* ako organizačnej súčasť štátnej rozpočtovej organizácie BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti, k 1. januáru 2018. Zriadenie centra je v súlade so zriaďovacou listinou a predmetom činnosti organizácie. Základnou činnosťou centra bude poskytnúť odborný potenciál, využitie osvedčených medzinárodných poznatkov a skúseností z oblasti rozvoja čitateľských kompetencií a schopnosť riešiť krízový stav čítania detí hlavne predškolského a základného školského veku. Zároveň vytvorí priestor na spoluprácu a inovatívne projekty formou efektívneho spojenia umenia a edukačnej práce s uplatnením psychologických a sociálnych aspektov, ktoré ovplyvňujú vnímanie literárneho textu a vzťah dieťaťa ku knihe s presahom na výtvarnú stránku knihy.

Predkladaný materiál obsahuje analýzu súčasného stavu v oblasti čitateľských kompetencií so zameraním na sprístupňovanie v oblasti detskej literatúry a literárneho života v rôznych rovinách a formách ich pôsobenia. Poskytuje prehľad o súčasnom stave v regiónoch Slovenska aj v krajinách najmä Európskej únie. Je prvým uceleným materiálom ministerstva kultúry, ktorý reflektuje oblasť čitateľských kompetencií a jej hlavných problémových okruhov z pohľadu vnímania umeleckého textu, jeho prijímania a využívania ako východiska pre ďalšiu postupnosť krokov v tejto oblasti. Súčasťou materiálu je 5 príloh, ktoré dopĺňajú koncepciu o ďalšie informácie. Koncepcia prešla pripomienkovým konaním v rámci medzirezortnej pracovnej skupiny vnútorným pripomienkovým konaním na ministerstve kultúry.